

NÅR DU ER BEKYMRET FOR ET BARN

- en handlevejledning for tidlig indsats

KØBENHAVNS KOMMUNE
Børne- og Ungdomsforvaltningen
Socialforvaltningen
www.kk.dk/bekymret

Indhold

Forord	4
Hvem bør kende denne handlevejledning?	5
Tegn på at et barn ikke trives	6
Sådan gør du, når et barn ikke trives	7
Procedure når du er bekymret for et barn	7
Forældresamarbejdet	7
Tværfaglige grupper	10
Hvornår kan du bruge den tværfaglige gruppe?	10
Hvem er med i den tværfaglige gruppe?	10
Henvendelse til de tværfaglige grupper	11
Støttepædagog	12
Hvad er støttepædagogisk indsats?	12
Ansøgning om støttepædagogisk indsats	13
Støttepædagogiske handleplaner	13
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning	14
Indstilling til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning	14
Hvad skal der stå i en indstilling?	14
Pædagogisk psykologisk vurdering	15

Underretning til Børnefamilieenheden	16
Underretningspligten	16
Sådan underretter du	16
Hvad skal der stå i en underretning?	17
Hvad gør Børnefamilieenheden, når de modtager en underretning?	18
Opfølgning på en underretning	18
Akutte situationer	20
Pludseligt opståede kriser	20
Vold og overgreb	20
Tavshedspligt og videregivelse af oplysninger	21
Videregivelse af oplysninger inden for samme forvaltningsmyndighed	21
Videregivelse af oplysninger til anden forvaltningsmyndighed	21
Opdeling af forvaltningsmyndigheder i Københavns Kommune	21
Skemaer	23
Litteratur	24
Børnelinealen	26

Forord

I Københavns Kommune skal alle børn og unge have et godt liv med mulighed for at udvikle de evner og ressourcer, de har.

Københavns Kommunes Børne- og Ungepolitik fastslår, at vi skal skabe de bedst mulige vækstbetingelser for børn og unge i København. Derfor har vi fokus på, at børn og unge, der har behov for støtte, får den så tidligt som muligt.

Denne handlevejledning er til dig, der er ansat i Københavns Kommune, og som dagligt har kontakten og samværet med børn og unge i de københavnske skoler, institutioner og fritidstilbud.

Handlevejledningen beskriver, hvad du og dine kollegaer skal være opmærksomme på, hvis et barn ikke trives i institutionen, skolen og dagligdagen, hvordan I skal reagere, og hvordan I kan tilrettelægge en særlig indsats over for disse børn og unge i institutionen, fritidstilbuddet og på skolen.

Københavns Kommunes overordnede værdigrundlag om respekt, tillid, dialog og ligestilling er udgangspunktet for, hvordan vi tilrettelægger særlig støtte. Det indebærer bl.a., at det altid skal ske i samarbejde med forældrene, og at støtten så vidt muligt gives i nærmiljøet, så barnet eller den unge kan gå i den lokale institution eller skole og benytte sig af de lokale fritidstilbud.

Vi håber, at denne vejledning kan være til inspiration og give klare rammer for jeres arbejde med at sikre en tidlig indsats til børn og unge med særlige behov.

Med venlig hilsen

Anne Vang
Børne- og Ungdomsborgmester

Mikkel Warming
Socialborgmester

Hvem bør kende denne handlevejledning?

Handlevejledningen for tidlig indsats henvender sig til dig, der er ansat i Københavns Kommune, og som i dit arbejde dagligt har kontakt og samvær med børn og unge. Det er bl.a. pædagoger, dagplejere, lærere, sundhedsplejersker og socialrådgivere, men også andre af kommunens ansatte, som f.eks. sygeplejersker, læger og tandlæger, der ikke er ansat på en institution eller skole.

Vejledningen beskriver, hvordan du skal handle, hvis du oplever, at et barn eller en ung ikke trives i sin institution, skole og dagligdag, og derfor har behov for en særlig indsats. Den beskriver bl.a., hvordan du skal handle, hvis samarbejdspartnere i kommunen skal inddrages i forhold til at støtte barnet eller den unge.

Bagerst i handlevejledningen finder du Børnelinealen. Når du oplever, at et barn ikke trives, kan du placere din bekymring for barnet på linealen. Placeringen hjælper dig med at vurdere, om barnets vanskeligheder kan klares i det daglige rum, eller om de kræver en særlig indsats.

Du kan finde handlevejledningen og Børnelinealen på www.kk.dk/bekymret, der guider både borgere og fagfolk, når de bliver bekymret for et barn.

www.kk.dk/bekymret

Tegn på at et barn ikke trives

Alle, der arbejder med børn og unge i Københavns Kommune, har et særligt ansvar over for de børn og unge, de møder i deres daglige virke. Det betyder, at du som ansat, skal have opmærksomheden rettet mod de børn og unge, der på forskellige måder udsender signaler om, at de ikke trives.

Det er vigtigt, at du tager barnets eller den unges faldende trivsel alvorligt og indleder en tidlig forebyggende indsats med henblik på, at barnet eller den unge skal få det bedre.

Listen her på siden indeholder en række symptomer, der kan være tegn på, at et barn har brug for særlig støtte. Vær opmærksom på, at listen består af eksempler og derfor ikke er udtømmende.

Kropslige reaktioner kan være:

- mavepine
- kvalme
- svimmelhed
- hovedpine
- søvnproblemer
- ufrivillig vandladning
- neglebidning
- problemer med at spise.

Følelsesmæssige reaktioner kan være:

- manglende relation til andre børn og voksne
- vrede, aggression og raseriudbrud
- manglende evne til at opleve glæde, meget grædende
- koncentrationsbesvær
- manglende initiativ
- angst og tvangstanker
- barnet eller den unge er indesluttet og apatisk.

Andre tegn:

- manglende sproglige kompetencer
- indlæringsvanskeligheder
- pludselig ændring i barnets eller den unges adfærd
- at barnet eller den unge selv beder om hjælp
- stort fravær fra daginstitution eller skole uden forklaringer
- blå mærker eller andre fysiske tegn
- barnet eller den unge overtager forældrenes forpligtelser
- overdreven tilpasning.

Børnelinealen bagerst i pjecen kan hjælpe dig med at placere din bekymring og vurdere, om situationen kan klares i det daglige rum eller kræver en særlig indsats.

Sådan gør du, når et barn ikke trives

Når en bekymring opstår, er det vigtigt, at du så tidligt som muligt tager hånd om problemet sammen med dine kollegaer, din leder og barnets forældre, så I sammen kan afhjælpe symptomerne og forhindre dem i at udvikle sig yderligere. En tidlig og fælles indsats giver jer bedre muligheder for at støtte barnet eller den unge til at komme ind i en god udvikling.

Procedure når du er bekymret for et barn

Skemaet på næste side beskriver den almindelige sagsgang for, hvordan I skal handle i din institution, skole eller fritidstilbud, når du bliver opmærksom på, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte.

Faserne 1-4 beskriver, hvordan I skal handle, hvis I vurderer, at I selv kan løse problemet i samarbejde med forældrene. Fase 1 til 4 skal forløbe i et samarbejde med din leder.

Fase 5-6 beskriver muligheden for at kontakte støttepædagogteamet, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og Børnefamilieenheden, hvis I vurderer, at barnets eller den unges vanskeligheder ikke kan håndteres inden for institutionens, fritidstilbuddets eller skolens egne rammer.

Under alle faserne kan du altid få rådgivning og støtte til en tværfaglig og helhedsorienteret indsats og til at håndtere kontakten med forældrene.

Du kan søge konsultativ støtte og rådgivning hos f.eks. den tværfaglige gruppe, den pædagogiske konsulent, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, støttepædagogteamet, sundhedsplejersken, den kommunale børnelæge, etnisk konsulentteam, UU-vejlederen eller Børnefamilieenheden.

Forældresamarbejdet

Forældre og familie er nøglepersoner i børn og unges liv. De er dem, der kender børnene bedst, og de er ofte den vigtigste ressource til at forandre og udvikle børn og unges hverdag i en positiv retning.

Derfor er det vigtigt, at du og dine kollegaer inddrager forældrene fra starten, når I bliver bekymrede for deres barn, og at I vedholder kontakten med forældrene og inddrager dem aktivt undervejs i processen.

Hvis du synes, det er svært at henvende dig til forældrene om din bekymring, så husk, at hvis du er bekymret for deres barn, så er forældrene det som regel også. I langt de fleste tilfælde vil forældrene endda være taknemmelige for, at du reagerer og handler på bekymringen.

Faser	Hvem gør hvad
<p>1. Du iagttager tegn på, at noget kan være galt, eller at barnet ikke trives.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Del bekymringen med en kollega og/eller din leder. Brug f.eks. Børnelinealen bagerst i pjecen til at drøfte og placere jeres bekymring for barnet. Du skal altid have din leders støtte, før du går videre med en handling i forhold til din bekymring. • Husk at inddrage forældrene allerede i denne fase.
<p>2. Lav et udkast til en pædagogisk handleplan for barnet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentér bekymringen ved at iagttage barnets særlige behov, ressourcer, vanskeligheder og relationer i det miljø, barnet befinder sig i. • Inddrag evt. også viden fra andre kollegaer, som har kontakt til barnet. • Udarbejd et udkast til en pædagogisk handleplan, som beskriver forslag til en tidlig indsats. Den pædagogiske handleplan skal fungere som et brugbart redskab gennem hele indsatsen. Derfor skal du løbende registrere barnets udvikling i handleplanen.
<p>3. Hold et møde med forældrene.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Der bør ikke gå mere end 4 uger, fra bekymringen opstår, til forældrene inddrages ved et møde. • Arrangér et møde med forældrene og andre relevante voksne omkring barnet, hvor du informerer om dine iagttagelser og orienterer om forslaget til en pædagogisk handleplan. • Mødet skal så vidt muligt slutte med, at I beskriver fælles mål for det videre arbejde. • Initiativerne, som I har beskrevet i den pædagogiske handleplan, iværksættes. • Der bør maksimalt gå 3 måneder, fra I har indgået aftale om en særlig indsats, til I følger op på indsatsen omkring barnet.
<p>4. Revidér evt. den pædagogiske handleplan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Revidér evt. handleplanen på baggrund af mødet med forældrene, og iværksæt initiativer, som følges op med løbende evalueringer. • Hvis barnet er kommet ind i en positiv udvikling, skal I vurdere, hvorvidt og hvornår indsatsen skal stoppe.

Faser	Hvem gør hvad
<p>5. Hvis problemet ikke er løst med indsats alene fra din institution eller skole.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overvej, om der skal sendes en ansøgning om støttepædagog (se side 12) eller en indstilling til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning med henblik på at få en vurdering af barnets behov (se side 14). • Vurdér, om der skal foretages en underretning til Børnefamilieenheden (se side 16). • Husk at forældrene altid bør inddrages i beslutningen om at inddrage samarbejdspartnere i kommunen.
<p>6. Videre forløb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis Støttepædagogteamet, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning eller Børnefamilieenheden vurderer, at der skal iværksættes særlig støtte, skal anvisningerne fra de pågældende indarbejdes i jeres handleplan for barnet. Børnefamilienheden kan dog kun videregive anvisninger, hvis forældrene har samtykket.

Husk...

- ... at en underretning til Børnefamilieenheden ikke udelukker en samtidig indstilling til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning eller ansøgning om støttepædagog og omvendt.
- ... at gøre løbende status på din bekymring for barnets udvikling. Du kan med fordel tage udgangspunkt i Børnelinealen bagerst i pjecen.
- ... at jeres egen indsats med barnet skal fortsætte, selvom I har ansøgt om støttepædagog, indstillet til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning eller underrettet Børnefamilieenheden. Jeres indsats skal også fortsætte uanset udfaldet af en ansøgning, indstilling eller underretning.

Tværfaglige grupper

De tværfaglige grupper tilbyder rådgivning til alle, der arbejder professionelt med børn og unge i Københavns Kommune. Der er tværfaglige grupper i alle otte distrikter i kommunen.

De tværfaglige grupper skal sikre, at støtten til børn og unge ydes tidligt og sammenhængende, herunder at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til lægelig, social, pædagogisk, psykologisk og anden fagkundskab.

Hvornår kan du bruge den tværfaglige gruppe?

Du kan søge rådgivning fra den tværfaglige gruppe i jeres distrikt, når det vil være gavnligt at få belyst problemstillingerne fra flere faglige vinkler.

Den tværfaglige gruppe giver råd og vejledning til, hvordan du og dine kollegaer skal håndtere en bekymring for et barn eller en ung. Det kan f.eks. være forslag til forebyggende tiltag i dagtilbuddet, skolen

eller fritidstilbuddet, brug af pædagogiske redskaber, underretning til Børnefamilieteenheden mv. Den tværfaglige gruppe kan også hjælpe med at udforme en vejledende pædagogisk handleplan.

Du kan henvende dig med alle former for bekymringer i den tværfaglige gruppe. Det kan f.eks. være pludselig ændring i adfærd, udviklingsproblemer, bekymrende fravær, tvivl om forældreomsorg, mobning, spiseforstyrrelser, hyperaktivitet eller passivitet mv.

Hvem er med i den tværfaglige gruppe?

De tværfaglige grupper er sammensat af fagpersoner fra Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen og består bl.a. af sagsbehandlere fra Børnefamilieenhederne, sundhedsplejersker/kommunallæger, psykologer fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og pædagogiske konsulenter. Herudover er det muligt at indkalde andre relevante faggrupper ad hoc.

www.kk.dk/bekymret

Henvendelse til de tværfaglige grupper

Når du ønsker at drøfte en sag i den tværfaglige gruppe, skal du henvende dig til tovholderen for den tværfaglige gruppe i jeres distrikt. Inden mødet skal du udfylde et henvisningsskema, der giver et kort rids over sagens indhold og karakter.

Når du udfylder henvisningsskemaet bør du overveje, om du vil fremlægge din bekymring alene eller sammen med en kollega. Du bør også overveje, om forældrene skal inviteres til at deltage i mødet med den tværfaglige gruppe.

Vær opmærksom på, at du kun kan drøfte konkrete sager med samtykke fra forældrene. Uden forældrenes samtykke til videregivelse af oplysninger kan sagen kun drøftes som en anonym problemstilling.

Find henvisningsskema, samtykkeerklæring og kontaktoplysninger til den tværfaglige gruppe på www.kk.dk/bekymret under *Guide til fagfolk*.

Støttepædagog

Støttepædagogisk indsats gives til børn og unge under 18 år, der har behov for støtte i dag-, fritids- eller klubtilbud for at kunne trives og udvikle sig. Det kan f.eks. være børn og unge, der har svært ved at indgå i fællesskabet.

Hvad er støttepædagogisk indsats?

Den støttepædagogiske indsats kan have forskellig karakter, afhængigt af de vanskeligheder den skal afhjælpe. Den støttepædagogiske indsats kan bl.a. være:

- at institutionen får bevilget et antal støttetimer, som varetages af en støttepædagog fra distriktets støtteteam. Institutionen kan også selv ansætte en støttepædagog. I så fald får institutionen opskrevet sit budget.
- et pædagogisk observationsforløb med henblik på at kortlægge barnets vanskeligheder og udforme en vejledning til barnets pædagoger. Observationsforløbet udføres af en støttepædagog eller lignende fagperson.
- et supervisionsforløb, der f.eks. kan være en etablering af særlige småbørnsgrupper, hvor der tilknyttes faste støttepædagoger.
- et kursustilbud til barnets pædagoger. Kurset kan f.eks. handle om metoder til at håndtere barnets vanskeligheder.

Ansøgning om støttepædagogisk indsats

Det er kun barnets dag-, fritid- eller klubtilbud, der kan søge om støttepædagogiske foranstaltninger til et barn.

Distrikternes visitationsudvalg behandler ansøgninger om støttepædagog og foretager på baggrund af ansøgningen en individuel vurdering af barnets behov. Visitationsudvalget behandler ansøgninger to til fire gange årligt. Akutte ansøgninger behandles dog så hurtigt som muligt.

Inden I søger om støttepædagogressourcer, anbefales det, at I kontakter støttepædagogteamet i jeres distrikt, der kan rådgive om handlemuligheder og ansøgning.

Ansøgningen skal indeholde jeres overvejelser over, hvordan støttetimerne skal bruges. I skal desuden vedlægge relevante bilag, f.eks. udtalelser fra speciallæge, psykolog og lignende samt institutionens observationer og beskrivelser af barnet. Det er vigtigt, at I udfylder alle punkter i skemaet.

Find skema til ansøgning om støttepædagog på www.kk.dk/bekymret under *Guide til fagfolk*. Her kan du også finde "Vejledning til støtteforanstaltninger i dagtilbud, fritidshjem og KKFO".

Støttepædagogiske handleplaner

Hvis jeres institution får bevilget støtte, skal der udarbejdes en støttepædagogisk handleplan. I får tilsendt et skema til handleplan sammen med bevilgingen. Overvejelser fra ansøgningen skal inddrages i den støttepædagogiske handleplan.

Støttepædagogen og din leder er ansvarlig for at udarbejde og følge op på handleplanen.

Husk...

- ... at det altid er en god idé at samarbejde med barnets forældre om ansøgningen for at styrke den fælles og helhedsorienterede indsats.
- ... at barnets forældre skal gennemlæse, eventuelt kommentere ansøgningen og underskrive ansøgningen.
- ... at inddrage forældrene i arbejdet med den støttepædagogiske handleplan.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning tilbyder bl.a. specialpædagogisk bistand og foretager pædagogisk psykologiske vurderinger.

Specialpædagogisk bistand kan f.eks. være råd og vejledning til pædagoger, lærere og forældre om relevante muligheder for at afhjælpe barnets vanskeligheder.

En pædagogisk psykologisk vurdering skal sikre, at barnet får netop den støtte, det har behov for. Pædagogisk Psykologisk Rådgivning giver med udgangspunkt i vurderingen anbefalinger til tiltag, I kan iværksætte. En anbefaling kan f.eks. være, at der bør iværksættes specialundervisning.

Specialpædagogisk bistand eller specialundervisning gennemføres som udgangspunkt på barnets egen institution eller skole. Det kan dog være nødvendigt, at barnet overflyttes til en anden institution eller skole, hvis der ikke findes et relevant institutions- eller undervisningstilbud inden for hjemskolen eller -institutionen.

Find indstillingsskema og kontaktoplysninger til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning på www.kk.dk/bekymret under *Guide til fagfolk*.

Skolelederen kan iværksætte specialpædagogisk bistand med øjeblikkelig varsel, hvis et barn har akut behov. I disse tilfælde skal din leder efterfølgende tage kontakt til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.

Skolelederen kan i enkelte fag iværksætte specialundervisning, uden at der foreligger en pædagogisk psykologisk vurdering, hvis forældrene er enige i beslutningen.

Indstilling til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Det anbefales, at du eller din leder altid kontakter Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og drøfter problemstillingen, inden I sender en indstilling. Ofte kan eventuelle vanskeligheder afhjælpes tidligt via råd og vejledning samt supervision fra ansatte i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning. Andre gange skal der gennemføres en pædagogisk psykologisk vurdering.

Hvad skal der stå i en indstilling?

Det er vigtigt, at I nøje beskriver barnets ressourcer, kompetencer og vanskeligheder og de faktorer, som virker henholdsvis fremmende og fastholdende i forhold til barnets udvikling. Når du og din leder indstiller et barn til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, forventes det, at jeres egne handlemuligheder er opbrugte. Derfor skal I beskrive i indstillingen, hvad I hidtil har gjort for at afhjælpe vanskeligheder-

ne, hvordan det har virket, og hvilken effekt tiltagene har haft.

Eksempler på forudgående tiltag i institutionen eller skolen:

- særlig støtte i en periode
- omrokering af grupper
- pædagogiske inkluderende tiltag, der retter sig mod at afhjælpe barnets specifikke vanskeligheder
- undervisningsdifferentiering
- brug af holddannelse
- samtaler og samarbejde med forældre
- inddragelse af sundhedsplejen, pædagogiske konsulenter, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning eller vejledning m.m. fra den tværfaglige gruppe.

Husk...

... at indstillingen altid skal ske i samarbejde med forældrene og altid gennem din leder. Forældrene kan bidrage med nødvendige oplysninger i beskrivelsen af barnets vanskeligheder, og deres medvirken er afgørende for institutionens eller skolens muligheder for at tilgodese barnets særlige behov. Hvis forældrene ikke kan tilslutte sig, at der laves en indstilling, skal din leder afgøre, om det er nødvendigt at lave en indstilling.

Pædagogisk psykologisk vurdering

På baggrund af den pædagogisk psykologiske vurdering stiller Pædagogisk Psykologisk Rådgivning forslag til tiltag, der kan støtte op om barnets videre udvikling.

- Hvis Pædagogisk Psykologisk Rådgivning vurderer, at der ikke bør iværksættes specialpædagogisk bistand eller specialundervisning, stiller de et forslag om, hvordan I kan imødekomme barnets særlige behov i institutionen eller skolen.
- Hvis Pædagogisk Psykologisk Rådgivning vurderer, at der bør iværksættes specialpædagogisk bistand eller specialundervisning, stiller de et forslag om formen, omfanget og indholdet af denne. Forslaget sendes skriftligt til din leder samt til forældrene. Din leder orienterer lærere, pædagoger og andre, der har medvirket ved indstillingen eller har behov for informationen.
- Hvis Pædagogisk Psykologisk Rådgivning vurderer, at der skal iværksættes en støttepædagogisk indsats i form af støttetimer, skal I ansøge om støttepædagog (se side 12).

Din leder afgør, om der skal iværksættes støtte og i givet fald hvilken støtte, der skal iværksættes. Afgørelsen skal begrundes, og den skal foreligge skriftligt.

Din leder skal desuden orientere barnets forældre om deres klagemuligheder.

Underretning til Børnefamilieenheden

Når du er bekymret for et barn, kan der være mange ting, der holder dig tilbage fra at reagere. Hvis din intuition fortæller dig, at der er grund til at være bekymret, er det vigtigt, at du handler. En underretning er udtryk for omsorg, og det er vigtigt, at du ikke – af misforstået hensyn til forældrene – undlader at gå videre med din bekymring.

Hvis du er i tvivl, om du skal underrette, kan du altid kontakte Børnefamilieenheden for at få råd og vejledning. Du kan også forinden have drøftet din bekymring i den tværfaglige gruppe (se side 10).

Hvis du får mistanke om **seksuel eller voldelig krænkelse, grov omsorgssvigt** eller andet, hvor barnets tarv er alvorligt truet, skal du omgående kontakte Børnefamilieenheden eller Den Sociale Døgnvagt. Se mere under afsnittet ”Akutte situationer” på side 20.

Underretningspligten

Alle borgere har pligt til at underrette myndighederne, hvis de møder børn, der er udsat for omsorgssvigt eller overgreb. Som fagperson har du skærpet underretningspligt, der går forud for din tavshedspligt. Den skærpede underretningspligt betyder, at du har pligt til at reagere alene på baggrund af en *formodning* om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte.

Du skal underrette Børnefamilieenheden, hvis du

vurderer, at et barn eller en ung viser tegn på mistrivsel, omsorgssvigt eller på anden vis er truet i sin udvikling i en sådan grad, at det ikke kan klares med den hjælp, som dit arbejdssted normalt kan trække på.

Sådan underretter du

Det anbefales, at du så tidligt som muligt inddrager og samarbejder med familien. Forældre vil som regel deres børn bedste, og støtten til barnet bliver bedst, hvis du samarbejder med familien.

Find skema til underretning på www.kk.dk/bekymret under *Guide til fagfolk*. Skemaet kan også fås hos den lokale Børnefamilieenhed.

En underretning angives som udgangspunkt skriftligt til Børnefamilieenhed i den bydel, hvor barnet bor.

Inden du sender underretningen til Børnefamilieenheden, kan du holde et møde med forældrene, hvor du lader dem gennemgå underretningen og giver dem mulighed for at kommentere. Underretningen udleveres til forældrene inden mødet. Hvis forældrene er uenige i underretningen, skal du orientere dem om, at du ikke ændrer i underretningen, men at du tilføjer eller vedlægger deres kommentarer.

Overvej, om det er relevant at have en kollega eller din leder med til samtalen. Hvis din leder er med ved

samtalen, er det hendes/hans opgave at formidle de svære ting til forældrene, så du fortsat kan opretholde den gode kontakt til dem.

Hvad skal der stå i en underretning?

I underretningen skal der være fokus på de vanskeligheder, men også ressourcer, der har med barnets udvikling, adfærd, trivsel og relation til forældrene at gøre.

Eksempler på vigtige forhold, der kan beskrives i en underretning:

Intellektuel tilstand

- Er barnets udvikling alderssvarende?
- Kan barnet planlægge aktiviteter, koncentrere sig, forstå og udtrykke sig?

Følelsesmæssig tilstand

- Er barnet glad, mut, vred, angstfyldt?
- Hvordan er barnets selvtillid og selvværd?

Evnen til at indgå i sociale relationer

- Hvordan er barnets tilknytning til forældrene?
- Er barnet tillidsfuldt, konfliktfyldt, klæbende, fravælgende i forhold til voksne og/eller andre børn?

Fysisk tilstand

- Hvordan er barnets grov- og finmotoriske udvikling?
- Hvordan er barnets generelle fysiske udvikling?

Ring 33 17 33 17 for at komme i kontakt med *Børnefamilieenheden*. Her skal du spørge efter en socialrådgiver fra *Børnefamilieenheden* i den bydel, hvor barnet bor.

Uden for normal åbningstid skal du kontakte *Den Sociale Døgnvagt* på tlf. 33 17 33 33.

Husk altid at:

- forholde dig konkret til, hvad du har set og oplevet. Du må ikke tolke på, hvad adfærden er udtryk for, eller konkludere og finde løsninger på barnets eller familiens vanskeligheder.
- beskrive konkrete hændelsesforløb, der har bevirket, at du er bekymret for barnet.
- beskrive, hvor længe problemet har eksisteret, og hvor lang tid institutionen eller skolen har kendt barnet. Det er vigtigt at få så nuanceret en beskrivelse som muligt af barnet.
- beskrive, hvad der er gjort for at afhjælpe vanskelighederne på din institution eller skole, samt hvordan samarbejdet med forældrene har været.
- oplyse dato, navn, cpr-nr. og adresse på barnet, samt navn og adresse på forældrene.
- din leder, skal skrive under på underretningen.

Hvad gør Børnefamilieenheden, når de modtager en underretning?

Når Børnefamilieenheden modtager en underretning, sender de en bekræftelse til underretter inden for seks hverdage.

Herefter kontakter Børnefamilieenheden barnets forældre for at få underretningen nærmere belyst og skabe en dialog med familien om de vanskeligheder, der måtte være. Børnefamilieenheden vurderer herefter, om der er grundlag for at foretage en § 50-undersøgelse, der skal belyse barnets og familiens vanskeligheder og ressourcer.

I undersøgelsesfasen kan det være nødvendigt med yderligere beskrivelser af barnet, og Børnefamilieenheden vil derfor anmode om udtalelser fra fagpersoner, som har relevante oplysninger om barnet. Sådanne henvendelse fra Børnefamilieenheden skal besvares inden for ti arbejdsdage.

På baggrund af undersøgelsen beslutter Børnefamilieenheden, om der skal iværksættes en foranstaltning. Det kan f.eks. være familiebehandling, psykologisk støtte eller en støttekontaktperson til barnet eller hele familien. Kun i yderste tilfælde vil en anbringelse uden for hjemmet komme på tale.

Hvis Børnefamilieenheden beslutter at iværksætte en foranstaltning omkring familien og/eller barnet, udarbejder enheden i samarbejde med familien en handleplan, der beskriver målet for indsatsen.

Opfølgning på en underretning

Som underretter er du ikke part i sagen, og du har derfor ikke juridisk krav på at blive orienteret om sagens forløb. Derfor bør du og dine kollegaer være opmærksomme på at spørge familien om forløbet, da det er familien, der har den største viden om, hvad der er sket, efter Børnefamilieenheden har modtaget underretningen.

Inden du sender underretningen kan du bede om forældrenes samtykke til at dele oplysninger, da Børnefamilieenheden derefter må orientere dig om sagens forløb.

Børnefamilieenheden vil også altid forsøge at få samtykke fra barnets forældre eller den unge, der er fyldt 15 år, til at dele oplysninger og samarbejde med relevante parter om den iværksatte støtte.

Husk...

... at fortsætte indsatsen over for barnet og familien, selvom du har underrettet Børnefamilieenheden. Hvis der opstår nye bekymringer, skal du underrette Børnefamilieenheden igen.

www.kk.dk/bekymret

Akutte situationer

Det er vigtigt, at du er opmærksom på behovet for støtte til børn og unge, der har været udsat for en voldsom hændelse – de har brug for, at nære voksne kan rumme deres reaktioner.

Som voksen, der kender barnet eller den unge, kan du hjælpe ved at:

- være parat til at lytte og tale, når barnet eller den unge har behov for det
- være klar over, at barnet eller den unge ind i mellem vil virke upåvirket af situationen
- turde være ked af det sammen med barnet eller den unge
- tage hånd om praktiske forhold.

Få råd og vejledning til at håndtere en pludselig krisesituation hos:

- *Børnefamilieenheden* på tlf. 33 17 33 17
- *Sct. Stefans Rådgivning* på tlf. 35 85 58 00
- *Pædagogisk Psykologisk Rådgivning* i dit distrikt.

Find kontaktoplysninger på www.kk.dk/bekymret under *Guide til fagfolk*.

Pludseligt opståede kriser

Ved pludselige kriser, ulykke og dødsfald skal du og dine kollegaer planlægge indsatsen i overensstemmelse med institutionens eller skolens omsorgs- eller kriseplan. Pædagogisk Psykologisk Rådgivning kan

desuden yde rådgivning og vejledning til institutionen, skolen og hjemmet. I nogle tilfælde kan de også yde hjælp til bearbejdning af børnenes og lærernes eller pædagogernes oplevelser i den første tid efter hændelsen.

Vold og overgreb

Hvis du får viden om fysisk eller psykisk mishandling, seksuelt misbrug eller andre strafbare forhold, skal du omgående underrette din leder. Du må ikke først orientere forældrene, fordi det i disse situationer kan vanskeliggøre det videre forløb, herunder politiets eventuelle arbejde. Herefter aftaler du og din leder, hvordan I underretter Børnefamilieenheden, som efter underretningen vil overtage sagsbehandlingen og guide til videre handling i sagen.

En underretning om overgreb og lignende grove forhold sker normalt telefonisk på grund af den særlige og akutte situation. Børnefamilieenheden vil dog efterfølgende anmode om en skriftlig underretning.

Ring 33 17 33 17 for at komme i kontakt med *Børnefamilieenheden*. Her skal du spørge efter en socialrådgiver fra Børnefamilieenheden i den bydel, hvor barnet bor.

Uden for normal åbningstid skal du kontakte *Den Sociale Døgnvagt* på tlf. 33 17 33 33.

Tavshedspligt og videregivelse af oplysninger

Som ansat i den offentlige forvaltning må du ikke gennem dit arbejde skaffe dig fortrolige oplysninger, som ikke har betydning for udførelsen af dine arbejdsopgaver. Forvaltningslovens kapitel 8 om tavshedspligt gælder for alle offentligt ansatte.

Videregivelse af oplysninger inden for samme forvaltningsmyndighed

Du må gerne videregive fortrolige oplysninger til en anden medarbejder i samme forvaltningsmyndighed. Men selvom det er muligt at videregive oplysninger, er det vigtigt at huske på, at der samtidigt også er tavshedspligt inden for samme forvaltningsmyndighed. Derfor skal du altid være opmærksom på, at oplysninger ikke kan videregives, med mindre det er nødvendigt og relevant for sagens behandling. Du skal også huske at orientere forældrene om, at du fremlægger sagen, med mindre du fremstiller den anonymt.

Videregivelse af oplysninger til anden forvaltningsmyndighed

Som hovedregel må oplysninger om rent private forhold ikke videregives mellem forskellige forvaltninger (Forvaltningslovens § 28, stk. 1, jf. Persondatalovens § 78).

Private forhold er f.eks. race, etnicitet, hudfarve, politiske, foreningsmæssige, seksuelle og strafbare forhold, helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af rusmidler.

Undtagelser:

Oplysninger om private forhold må kun videregives til anden forvaltningsmyndighed, hvis:

- den oplysningen angår, har samtykket. I børnesager er det forældremyndighedsindehaveren.
- det er nødvendigt for sagens behandling (Service-lovens § 11). I disse tilfælde kan en myndighed påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældremyndighedsindehavers samtykke samt iværksætte en undersøgelse efter Servicelovens § 50.
- hensynet til barnet eller den unge vægter højere end tavshedspligten (Værdispringsreglen). Inden du anvender Værdispringsreglen, skal du have forsøgt at få forældrenes tilladelse, med mindre der er tale om akutte forhold.

Du kan læse mere om videregivelse af oplysninger til anden forvaltningsmyndighed i Forvaltningslovens § 28 samt Persondatalovens kap. 4.

Opdeling af forvaltningsmyndigheder i Københavns Kommune

Begreberne ”samme” og ”anden” forvaltningsmyndighed er **ikke** udtryk for, hvordan Københavns Kommune eller andre kommuner organisatorisk har opdelt sine forvaltninger. Begreberne er lovbestemte. Du kan læse mere i ”Vejledning om tavshedspligtsregler” (se side 24).

Oplysninger kan udveksles inden for samme forvaltningsmyndighed, men stadigvæk under hensyntagen til den gældende tavshedspligt.

Københavns Kommune er en enhedsforvaltning. Således er Børnefamilieenheden, sundhedsplejen, daginstitutioner, pædagogiske konsulenter og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning under samme forvaltningsmyndighed. Det betyder, at oplysninger kan udveksles mellem f.eks. sundhedsplejen og Børnefamilieenhederne.

Skoler og fritidsordninger (KKFO) er imidlertid selvstændige forvaltningsmyndigheder. Det betyder, at skoler og KKFO ikke må udveksle oplysninger med andre forvaltningsmyndigheder – heller ikke andre skoler/KKFO – uden tilladelse fra barnets eller den unges forældre eller den unge, der er fyldt 15. Skole og KKFO skal desuden have forældrenes accept og tilladelse til at drøfte et navngivet barn i f.eks. en tværfaglig gruppe, hvor der er repræsentanter fra Børnefamilieenheden, Sundhedsplejen og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.

Skemaer

Skemaer, vejledninger og lign. til rådgivning i den tværfaglige gruppe, støttepædagog, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og underretning til Børnefamilieenheden findes på www.kk.dk/bekymret under *Guide til fagfolk*. Hvis du ikke har adgang til skemaerne på hjemmesiden, kan du få dem via din leder.

Oversigt over skemaer:

- Henvisningsskema til tværfaglige grupper
- Ansøgningsskema til støttepædagog
- Indstillingsskema til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
- Underretningsskema til Børnefamilieenheden
- Skema til udtalelse fra daginstitution (Børnefamilieenheden)
- Skema til skoleudtalelse (Børnefamilieenheden)

www.kk.dk/bekymret

Litteratur

Hvis du har fået lyst til at få en mere uddybende viden om dette område, kan nedenstående litteraturliste være en inspiration til dig og din institution/skole.

Ministerielle publikationer:

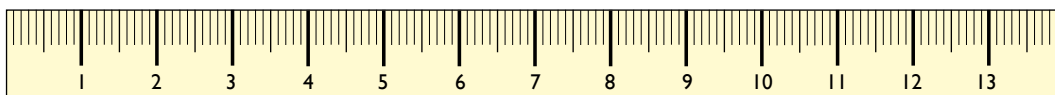
- Socialministeriet (2004): Håndbog om hjælp til børn og unge gennem dialog og samarbejde med forældrene – herunder gennemgang af reglerne om underretning og tavshedspligt.
- Socialministeriet (2005): Hvad må du sige? Udveksling af fortrolige oplysninger i forebyggende tværfagligt samarbejde om børn og unge.

Lovgivning:

- Forvaltningsloven – Kapitel 8 om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger mv.
- Serviceloven – Kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge, kapitel 25 om handleplaner samt kapitel 26 om underretningspligt.
- Persondataloven - Kapitel 4 om behandling af personoplysninger.
- Vejledning om tavshedspligtsregler, der har betydning for kommunernes indsats med at hjælpe børn og unge gennem dialog og samarbejde med forældre. VEJ nr. 86 af 30/11/2006.
- Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier. VEJ nr. 90 af 05/12/2006 (vejledning nr. 3 til Serviceloven) og VEJ nr. 52 af 01/10/2008.
- Bekendtgørelse om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen. BEK nr. 356 af 24/04/2006 og BEK nr. 951 af 22/09/2008.
- Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. BEK nr. 1373 af 15/12/2005 og BEK nr. 719 af 01/07/2008.

Børnelinealen

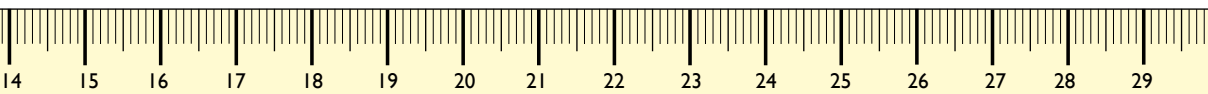

Børnelinealen viser bekymrings-tegn i fem kategorier – fra børn og unge i trivsel, til børn og unge i svære sociale problemer. Linealen giver dig et skøn af barnets situation og forældreomsorgen, og hvor barnets vanskeligheder kan løses.

Børnelinealen giver dig mulighed for at foretage et skøn af barnets situation, og den indfanger derfor ikke kompleksiteten i arbejdet med børn og unge, der har behov for særlig støtte. Du finder en mere uddybende beskrivelse af dine handlemuligheder, når du bliver bekymret for et barn, i denne pjece eller på www.kk.dk/bekymret.

Børnelinealen er sendt til skoler og institutioner i en lamineret udgave sammen med denne handlevejledning. Den laminerede udgave af Børnelinealen indeholder også en oversigt over de samarbejdspartnere i kommunen, som er beskrevet i denne pjece.

	Børn i trivsel	Børn i faldende trivsel
Barnets udvikling	<ul style="list-style-type: none"> Barnet udvikler sig almindeligt socialt, emotionelt, fysisk og intellektuelt med de almindelige udsving i trivslen, der naturligt følger med. 	<ul style="list-style-type: none"> Barnet er udsat for lette, men konstante belastninger, og viser tegn på, at noget er galt. <p>eller</p> <ul style="list-style-type: none"> Barnet er udsat for en større, men forbigående belastning, og viser tegn på, at noget er galt (barnet kan f.eks. være påvirket psykisk og socialt af en bestemt hændelse).
Forældreomsorgen	<ul style="list-style-type: none"> Forældreomsorgen er god. Forældrene søger rådgivning, hvis barnet i en periode ikke trives. Forældrene søger måske bistand hos læge, skole, sundhedsplejerske, daginstitution m.v. 	<ul style="list-style-type: none"> Forældrene gør evt. på opfordring brug af råd og vejledning hos læge, skole, sundhedsplejerske, daginstitution m.v.
Tidsperspektiv	<p>Kortvarigt</p> <p>Vanskelighederne klares i det daglige rum</p>	<p>Kortvarigt</p> <p>Vanskelighederne klares i det daglige rum</p>

Børn med behov for særlig støtte

Underrettningspligt

Sårbare børn	Udsatte børn	Truede børn
<ul style="list-style-type: none">Barnet udviser signaler i form af psykiske eller fysiske reaktioner, f.eks. selvskadende adfærd eller andre adfærdsmæssige reaktioner og har vanskeligheder i samspillet med andre og/eller kontaktforstyrrelser.Barnet viser tydelige tegn på, at noget er galt, f.eks. ved utryghed, spiseforstyrrelse, handicap m.m.Barnet udsættes for fysisk overlast, f.eks. hvis barnet bliver slået.	<ul style="list-style-type: none">Barnet er udsat for langvarig tung belastning og viser meget tydelige tegn på, at noget er galt.Barnet fungerer meget dårligt og udvikler sig kontinuerligt i en dårlig retning.Barnet har vanskeligt ved at knytte sig til eller skabe relationer til andre børn eller voksne.Personlighedsmæssig begyndende fejludvikling.Barnets tegn på, at noget er galt, tager til i styrke og omfang.	<ul style="list-style-type: none">Barnet sender dagligt signaler om truet udvikling som følge af omsorgssvigt.Barnet mistrives alvorligt og har f.eks.:<ul style="list-style-type: none">psykiske lidelserkontaktsvaghedet misbrugeller laver kriminalitet.Barnet har skader på personligheden.
<ul style="list-style-type: none">Forældrenes omsorg er god f.eks. i relation til handicappede børn. ellerForældrenes omsorg er midlertidig eller konstant reduceret pga. vold i hjemmet, psykisk eller fysisk sygdom, misbrug eller en aktuel krise ved f.eks. sygdom, dødsfald, arbejdsløshed eller vold i familien.	<ul style="list-style-type: none">Forældrenes omsorg er reduceret i så høj grad, at de ikke magter at håndtere belastningerne i familien.Der er mishandling eller vold i familien.	<ul style="list-style-type: none">Forældrenes omsorg mangler og er stærkt belastet p.g.a. af personlige, psykiske, sociale, økonomiske og/eller netværksmæssige faktorer.
Længerevarende til langvarigt	Langvarigt	Meget langvarigt
<i>Vanskelighederne kræver bistand fra andre</i>	<i>Vanskelighederne kræver bistand fra andre</i>	<i>Vanskelighederne løses særlige steder</i>

